Yhteenveto 4 / 2012

Historiallisen Aikakauskirjan 4 / 2012 teema on *elämäkertatutkimus*. Viisi artikkelia tarjoaa biografiatutkimukseen erilaisia näkökulmia ja metodisia vaihtoehtoja.

Vuoden 1905 suurlakon sankari, Viaporin kapinan organisaattori, ”anarkisti” ja ”luokkapetturi” Johan Adolf Kock eli poikkeuksellisen elämän. Miten voimme ymmärtää ja tulkita yksittäisten ihmisten elämänkulun vaiheita ja käännöksiä? Antti Häkkisen artikkelin *Johan Adolf Kock, elämänkulkuanalyysi ja historia* tarkoituksena on esitellä elämänkulkuanalyysin perusteita ja pohtia sen käyttöä ja mahdollisuuksia yksittäisen elämän tulkinnan apuvälineenä.

Kansainvälisen naisliikkeen tapaan suomalaisessa autonomian ajan naisliikkeessä ymmärrettiin elämäkertakirjoittamisen merkitys feministisen historiakulttuurin ja politiikan osana. Tiina Kinnunen analysoi artikkelissaan *”Mainioita naisia” – pienoiselämäkerrat autonomian ajan historiapolitiikassa* tämän kirjoittamisen poliittista luonnetta ja kysyy, minkälaisin painotuksin kuvattaviksi valittujen henkilöiden elämä kerrottiin ja millaista naisihannetta näiden kuvausten avulla muotoiltiin.

Ritva Kyllin artikkelin *Maria Garvolia – elämä tarinoiden takana* päähenkilö Maria Garvolia (1740–1808), pappilantytär ja pappien puoliso, on jäänyt elämään tarunhohtoista elämää kirjoissa ja tutkimuksissa. Marian tarinalla on ollut tarjottavaa sekä 1800-luvun alkupuolella eläneelle romantiikan ajan sivistyneistölle että 1900-luvun kansallismielisille suomalaisille. Mutta jos Maria Garvoliaa tarkastellaan 1700-luvun lähteiden valossa ja yritetään tehdä oikeutta hänelle itselleen, kuka hän loppujen lopuksi olikaan?

Taiteilijabiografioiden asema on ollut yhtä vankka kuin niissä tavattava ennakko-oletus taiteentekijän luovan minän itsenäisyydestä ja koskemattomuudesta. Viimeisen parinkymmenen vuoden aikana tätä lähtökohtaa on kuitenkin kriittisesti läpivalaistu tarkastelemalla tekijyyden historiaa, länsimaista nerokulttia ja taiteilijarooleja. Jukka Sarjala käsittelee artikkelissaan *Yksilö ja historia taiteilijaelämäkerroissa* romanttisen taiteilijamyytin historiaa, taiteilijabiografioiden nykyisiä haasteita ja niitä mahdollisuuksia, joita akateemiselle elämäkertatutkimukselle avautuu kyseenalaistettaessa käsityksiä ainutkertaisesta toimijasubjektista ja persoonallisuudesta.

Anna Sivulan artikkeli *Historian esitys kytkee eletyt paikat ja esineet kulttuuriperinnöksi* käsittelee hanketta, jossa Satakunnan Museo pyysi Porin yliopistokeskuksen Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelmaa tuottamaan porilaisnaisten pienoiselämäkertoja ja osallistumaan niihin perustuvan näyttelyn toteuttamiseen. Anna Sivula ohjasi 1800-luvun biografioita laativia opiskelijoita ja analysoi tekstissään sitä, miten biografiset historian esitykset käännettiin museonäyttelymuotoiseksi menneisyyden representaatioksi.

Hanna Snellman pohtii katsauksessaan *Pieni ihminen ja kansatiede* elämäkertatutkimuksen käyttöä kansatieteellisessä tutkimuksessa. Kansatiede on koko historiansa aikana kohdistanut katseensa tavallisten ihmisten arkeen, mutta tapa käsitellä ihmisten subjektiivisia kokemuksia on vaihdellut eri aikoina ja erilaisissa tieteellisissä virtauksissa.